

НАРЕДБА № 37 ОТ 24 НОЕМВРИ 2003 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "ОПЕРАТОР В ПРОИЗВОДСТВОТО НА ОБУВНИ И КОЖЕНО- ГАЛАНТЕРИЙНИ ИЗДЕЛИЯ"

*ИЗДАДЕНА ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И
НАУКАТА*

Обн. ДВ. бр.23 от 19 Март 2004г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 542070 "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия" от област на образование "Производство и преработка" и професионално направление 542 "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 542070 " Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиване втора степен на професионална квалификация за специалностите:

1. 5420701 "Производство на обувни изделия"
2. 5420702 "Производство на кожено-галантерийни изделия".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професия 542070 "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия"

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 542070 "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни

изделия" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДООИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и програми по чл. 3, ал. 1 за професионално образование се прилагат от учебната 2004/2005 г., а за професионално обучение - от влизането в сила на тази наредба.

§ 2. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г. включително по специалности и професии от професионалното направление "Оператори в шевно, галантерийно и обувно производство" от Списъка за специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 3. Указания по прилагането на тази наредба се дават от министъра на образованието и науката.

§ 4. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 5. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия"

Професионално направление:

542	Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия
-----	---

Наименование на професията:

542070	Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия
--------	---

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В табл. 1 са представени специалностите, включени в професията "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение, както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалности	Степен на професионална квалификация	Минимално входящо образователно равнище
5420701 Производство на обувни изделия	втора	Завършено основно образование
5420702 Производство на кожено-галантерийни изделия	втора	Завършено основно образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Кандидатът за обучение трябва да бъде физически годен да упражнява професията "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия", което се удостоверява с медицинско свидетелство, доказващо, че тази професия не му е противопоказна (чл. 14 ЗПОО).

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции по специалности

Основните характеристики на профила на професията, диференцирани по специалности, са представени в табл. 2.

Таблица 2

№	Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
			знания за	умения за	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5	6
Специалност 5420701 "Производство на обувни изделия"					
1.	Да изпълнява технологичните операции (кроене, шиене, конфекциониране, дообработка) при изработване на обувни изделия, като спазва съответните изисквания	Материали: Кожени материали за производство на обувни изделия, полимерни материали, тъкани, картони, свързващи материали, дообработващи материали Машини и съоръжения: машини за кроене и обработка на скроени детайли, машини за шиене на саи, машини за формуване и конфекциониране на обувки, съоръжения за влаготоплинна обработка, лепене, дообработка и транспортни съоръжения	Свойства на обувните материали и възможности за тяхното приложение в обувното производство; Специфични особености на технологиите за производство на обувки; Основни технологични методи за изработване на обувки; Конструктивни особености при изработване на обувки	Качествено изпълнение на технологичните операции за производство на обувни изделия; Отстраняване на пропуски от технологичен характер	Технологична дисциплина Самоконтрол Прецизност при изпълнение на операциите Мобилност Адаптивност Наблюдателност
2.	Да обслужва машини за кроене и обработка на скроени детайли за обувки	Кроячни ножове, кроячни дъски, ножици, електрохидравлична щанц машина, мостова щанц машина,	Видове машини за кроене и обработка на скроени детайли за обувки Общо устройство на	Обслужване и регулировки на машините за осигуряване качествено изпълнение на	Технологична дисциплина Самоконтрол Прецизност при изпълнение на

	ленторезачна машина, номерир машина, машина за емблемиране, шпалт машина, шагранпреса	машините Принцип на действие Правила за работа с машините	технологичните операции	операциите Мобилност Адаптивност Наблюдателност	
3.	Да обслужва машини за шиене на саи	Шевни игли, матрици за перфорации, ножици, шаблони, траш машина, машини за подгъване, прави шевни машини, бутилкови машини, зиг-заг машини, термопреси, капсол машини	Видове машини за шиене на саи Общо устройство на машините Принцип на действие Правила за работа с машините	Обслужване и регулировки на машините за осигуряване качествено изпълнение на технологичните операции	Технологична дисциплина Самоконтрол Прецизност при изпълнение на операциите Мобилност Адаптивност
4.	Да обслужва машини за формуване и конфекционирание на обувки	Машини за прикачване на табани, опъвалки на саи, формувачни машини, преси за закрепване на ходила	Видове машини за формуване и конфекционирание на обувки Общо устройство на машините Принцип на действие Правила за работа с машините.	Обслужване и регулировки на машините за осигуряване качествено изпълнение на технологичните операции	Технологична дисциплина Самоконтрол Прецизност при изпълнение на операциите Мобилност Адаптивност
5.	Да обслужва съоръжения за влаго-топлинна обработка, лепене, хинишна обработка, транспортни съоръжения и дообработващи съоръжения	Навлажнително-сушилни съоръжения, съоръжения за дообработка на обувки, транспортни съоръжения	Видове съоръжения за влаго-топлинна обработка, лепене и транспортни съоръжения Принцип на действие -правила за работа със съоръженията Режим на работа и параметри на съоръженията за влаго-	Обслужване и регулировки на съоръженията за влаго-топлинна обработка и лепене	Технологична дисциплина Самоконтрол Прецизност при изпълнение на операциите Мобилност Адаптивност

			топлинна обработка и лепене Съоръжения за дообработка		
6.	Да поддържа ред и чистота на работното място	Средства за обезопасяване на всяко работно място	Личните предпазни средства и приложението им Правила за безопасна работа с машините и съоръженията за производство на обувни изделия Пожарна и аварийна безопасност Организация на работното място	Използване на личните предпазни средства Поддържане ред и чистота на работното място Опазване на околната среда Оказване на долекарска помощ	Трудова дисциплина

Специалност 5420702 "Производство на кожено-галантерийни изделия"

1.	Да изпълнява технологичните операции (кроене, подготвителни операции, конфекционирание, заключителни операции) при изработване на кожено-галантерийни изделия, като спазва съответните изисквания	Материали: естествени кожи, изкуствени кожи, картони, дунапрен, помощни материали, обков, шевни конци, ципове Машини и съоръжения: машини за кроене, машини за обработка на скроени детайли, машини за сглобяване на кожено-галантерийни изделия, машини за поставяне на обков, съоръжения за топлинна	Специфични свойства на видовете кожи; Специфични особености на технологията за производство на дребни и едри кожено-галантерийни изделия Конструктивни особености на кожено-галантерийни изделия.	Качествено изпълнение на технологичните операции за производство на кожено-галантерийни изделия; Отстраняване на пропуски от технологичен характер.	Технологична дисциплина Самоконтрол Прецизност при изпълнение на операциите Мобилност Адаптивност Наблюдателност
----	---	---	---	--	---

		обработка и дообработка на кожено-галантерийни изделия, транспортни съоръжения			
2.	Да обслужва машини за кроене и обработка на скроени детайли за кожено-галантерийни изделия	Кроячни ножове, кроячни дъски, ножици, шаблони, матрици, Електрохидравлични щанц машини, банциг, мостови щанци, гилотини, канторезачни машини, шпалт машини, траш машини, шагран преса, машини и съоръжения за декориране, високочестотни уредби за заваряване, машини за подгъване, лепиломажеща машина	Видове машини за кроене и обработка на скроени детайли за кожено-галантерийни изделия Общо устройство на машините Принцип на действие Правила за работа с машините	Обслужване и регулировки на машините за осигуряване качествено изпълнение на технологичните операции	Технологична дисциплина Самоконтрол прецизност при изпълнение на операциите Мобилност Адаптивност Наблюдателност
3.	Да обслужва машини за сглобяване на кожено-галантерийни изделия	Шевни игли, ножици, пистони, шаблони, права шевна машина, бутилкови машини, ръкавни машини, специални шевни машини за кожено-галантерийни изделия, машини за леене, високочестотни уредби за заваряване, шевни автомати и	Общо устройство на машините; Принцип на действие Правила за работа с машините	Обслужване и регулировки на машините за осигуряване качествено изпълнение на технологичните операции	Технологична дисциплина Самоконтрол, прецизност при изпълнение на операциите Мобилност Адаптивност

		полуавтомати			
4.	Да обслужва машини за поставяне на обков	Капсол машини, нит машини, преси за обков	Видове машини за поставяне на обков Общо устройство на машините Принцип на действие Правила за работа с машините	Обслужване и регулировки на машините за осигуряване качествено изпълнение на технологичните операции	Технологична дисциплина Самоконтрол прецизност при изпълнение на операциите Мобилност Адаптивност
5.	Да обслужва съоръжения за топлинна обработка и дообработка на кожено-галантерийни изделия и транспортни съоръжения	Навлажнително-сушилни съоръжения, съоръжения за дообработка на кожено-галантерийни изделия, транспортни съоръжения	Видове съоръжения за топлинна обработка и дообработка на кожено-галантерийни изделия и транспортни съоръжения Принцип на действие Правила за работа със съоръженията Режим на работа и параметри на съоръженията	Обслужване и регулировки на съоръженията	Технологична дисциплина Самоконтрол Прецизност при изпълнение на операциите Мобилност Адаптивност
6.	Да поддържа ред и чистота на работното място	Средства за обезопасяване на всяко работно място	Личните предпазни средства и приложението им Правила за безопасна работа с машините и съоръженията за производство на обувни изделия Пожарна и аварийна безопасност Организация на работното място	Използване на личните предпазни средства Поддържане ред и чистота на работното място Опазване на околната среда Оказване на долекарска помощ	Трудова дисциплина

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление

Производството на обувки и кожени изделия ще продължи да се развива преобладаващо в малки и средни предприятия (МСП), в които ще бъдат внедрявани иновационни технологии и оборудване. За осигуряване на устойчиво развитие на МСП се очаква опростяване на законовите, административните и данъчните условия; укрепване на инфраструктурата, поддържаща МСП, както и подобряване на достъпа на МСП до финансиране.

2.3. Възможности за професионална реализация

Обучените по професия "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия" могат да постъпват на работа на длъжности, които съответстват на следните професии от Националната класификация на професиите (1996 г.): 8269 "Оператор на машини в обувното и галантерийното производство", 7454 "Обущар", 7452 "Производител на куфари и чанти" и други, в т. ч. допълнени при актуализиране на Националната класификация на професиите.

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

След придобиване на втора степен на професионална квалификация по дадена специалност обучаваният може да се обучава по друга специалност от професия "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия", като обучението му по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, и отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия", се зачита.

След придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия" обучаваният може да се обучава по друга професия от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия", като обучението му по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, и част от отрасловата задължителна професионална подготовка, се зачита.

След получаването на втора степен на професионална квалификация по съответната специалност обучаваният може да продължи обучението си за трета степен на професионална квалификация по професиите "Моделиране и конструиране на обувни изделия", "Моделиране и конструиране на кожено-галантерийни изделия", "Технология на обувното производство" и "Технология на кожено-галантерийното производство".

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението по професия "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия" е подготовка на обучаемите за реализацията им по придобитата специалност.

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и използва лични предпазни средства, знае и прилага основните правила за безопасна работа с оборудването на работното място, изпълнява трудовите си задачи като поддържа чисто работното място и не замърсява с работата си околната среда;

- осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип - умее да задава въпроси, прави отчет за извършената работа, формулира проблеми, установява и поддържа делови отношения;

- познава стопанското устройство на страната, познава основните принципи на ценообразуване при производството на обувни и кожено-галантерийни изделия, разчита и прилага разходните норми на материалите;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда и разбира договорните отношения между работодател и работник;

- разбира собствената си роля в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си;

- участва при разпределяне на работата между членовете на екипа и се отнася с чувство за отговорност при изпълнение на задачите, които са му възложени;

- познава общите правила за работа с компютър и ползва готови програмни продукти;

- се справя с предвидими и рутинни задачи на работното място, като разчита надписи, бележки и други, свързани с условията за безопасност, използва кратки изрази и съставя прости изречения.

3.2. Подцели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията", при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка (единна за всички професии от направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия")

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае теоретичните основи на технологичните процеси в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия;

- знае и прилага правилата за рационално използване на суровини и материали в обувното и кожено-галантерийното производство;

- познава и обслужва различни видове шевни машини, използвани при производството на обувни и кожено-галантерийни изделия;

- се адаптира бързо към изменящи се условия за изпълнение на технологичните операции при внедряване на нови машини и съоръжения.

3.3. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията", формирани при обучението по специфичната за професията и специалността задължителна професионална подготовка

3.3.1. Специалност 5420701 "Производство на обувни изделия"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да изпълнява качествено технологичните операции при производство на обувни изделия, като:

- познава видовете кожи и полимерни материали, предназначени за производството на обувни изделия;

- знае приложението на текстилните и спомагателните материали в обувното производство;

- познава и обслужва специалните машини, използвани за производство на обувни изделия;

- познава и изпълнява технологичните операции за производството на обувни изделия според метода на изработката им;

- осъществява технологичен и качествен контрол.

3.3.2. Специалност 5420702 "Производство на кожено-галантерийни изделия"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да изпълнява качествено технологичните операции при производство на кожено-галантерийни изделия, като:

- познава видовете кожи и полимерни материали, предназначени за производството на кожено-галантерийни изделия;
- познава спомагателните материали, материалите за хастари и междинни детайли, използвани в производството на кожено-галантерийни изделия;
- познава и обслужва основни машини и съоръжения, използвани в кожено-галантерийното производство;
- познава и изпълнява технологичните операции в производството на кожено-галантерийни изделия;
- осъществява технологичен и качествен контрол.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебна програма, които се разработват на базата на ДООИ по професията "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия".

Практическото обучение се организира като учебна практика и производствена практика. Практическото обучение за професията "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия" може да се провежда като учебно-тренировъчни дейности. Местата за провеждане на практическото обучение са: специализирани учебни бази в училището, специализирани учебни бази в сродни училища, центрове за професионално обучение, предприятия на физически или юридически лица. Училищата могат да организират практическо обучение самостоятелно или съвместно с физически или юридически лица, като се изпълняват държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професия.

Учебният план определя характера и насочеността на обучаващата институция (професионално училище, професионална гимназия, център за професионално обучение и др.). Той се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които се излагат системни научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните.

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-общи методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професията "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия" - втора степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението

№	Професионални компетенции	Тематични области
1	2	3
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления		
1.	Да прилага основните правила за безопасна работа на работното място, да не за-	Здравословни и без-опасни условия на труд

мърсява с работата си околната среда	Пожарна и аварийна безопасност Долекарска помощ Опазване на околната среда
2. Да формулира проблеми и да задава въпроси, да прави отчет за извършената работа, да установява и поддържа делови отношения	Видове общуване Принципи на деловото общуване Правила за водене на делова кореспонденция
3. Да познава стопанското устройство на страната и основните принципи на ценообразуване	Обекти и субекти на пазара Икономически процеси, явления и отношения Стопанско устройство на обществото Документи и документооборот Принципи на ценообразуване
4. Да познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес и да разбира договорните отношения между работодател и работник	Трудово-правно законодателство Трудово-правни отношения в производственото звено (предприятието) Нормиране на труда Заплащане на труда Длъжностна характеристика Структура на фирмата
5. Да разбира собствената си роля в производството и да съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си	Да се отнася с чувство за отговорност към поставените задачи и да участва при разпределение на работата на екипа Психологически аспекти на професията Перспективи за развитие Организация на трудовия процес Групова динамика Мотивация и контрол
6. Да познава основните пра-	Конфигурация на

вила за работа с компютър и да ползва програмни продукти	компютъра Устройства за въвеждане и съхраняване на данни Съхраняване и намиране на информация Работа с програмни продукти за създаване на елементарни документи
7. Да се справя с рутинни задачи на работното място, като осъществява кратка комуникация на чужд език	Комуникативна компетентност при използването на ограничен набор от предвизикомови средства - елементарни думи и изрази, свързани с професионалните задачи и тяхното комбинирание
Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожни изделия"	
8. Познава теоретичните основи на технологичните процеси в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия	Процеси на рязане - особености, класификация, приложение Процеси на формуване - същност, приложение Навлажнително-сушилни процеси - същност, приложение Процес лепене - същност, фактори, влияещи върху здравината на лепене, приложение Процес леене - същност, приложение в обувното и кожено-производство
9. Познава и прилага правилата за рационално използване на суровини и материали в обувното и кожено-галантерийното производство	Методи за определяне разход на основни материали Фактори, влияещи върху използваемостта на материалите Основни насоки за нормиране разхода на

	материалите
10. Познава и обслужва основни видове шевни машини, използвани при производството на обувни и кожено-галантерийни изделия	Бодообразуване Устройство и принцип на действие на шевните машини Дефекти при бодообразуване - причини за възникване и начини за отстраняване
11. Да се адаптира бързо към изменящи се условия за изпълнение на технологичните операции при внедряване на нови машини и съоръжения	Новости за: Кроячна техника Основни машини и съоръжения Специални машини
Специфична за професията "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия" задължителна професионална подготовка	
Специалност 5420701 "Производство на обувни изделия"	
12. Познава видовете кожи и полимерни материали, предназначени за производството на обувни изделия	Производство на обработени естествени меки и твърди кожи - видове, технология на производство, свойства и приложение Производство на изкуствени и синтетични кожи - видове, приложение и свойства Полимерни материали - видове и приложение
13. Познава приложението на текстилните и спомагателните материали в обувното производство	Текстилни материали - суровини, строеж, свойства, приложение Лепила - видове, състав, приложение Помощни материали - видове, приложение Дообработващи материали - видове, приложение
14. Познава и обслужва специалните машини, използвани за производство на обувни изделия	Машини и съоръжения за кроене - видове, обща характеристика, правила за работа

15. Познава и изпълнява технологичните операции за производството на обувни изделия според метода на изработката им	<p>Машини за обработка на детайли - видове, обща характеристика, правила за работа</p> <p>Машини за ушиване на саи - видове, основни механизми, правила за работа</p> <p>Машини за конфекционирание на обувки - видове, обща характеристика, правила за работа</p> <p>Транспортни инсталации и конвейери - видове и приложение</p> <p>Съоръжения за дообработка - видове и приложение</p>
Специалност 5420702	
"Производство на кожено-галантерийни изделия"	
16. Познава видовете кожи и полимерни материали, предназначени	Производство на готови естествени меки

начени за производството на
кожено-галантерийни изделия

и твърди кожи - видо-
ве, технология на
производство, свойст-
ва и приложение
Производство на из-
куствени и синтетич-
ни кожи - видове,
приложение
и свойства
Полимерни мате-
риали - видове
и приложение

17. Познава спомагателните ма-
териали, материалите за хас-
тари и междинни детайли,
използвани в производството
на кожено-галантерийни
изделия

Спомагателни мате-
риали - видове,
изисквания,
приложение
Хастарски мате-
риали - видове,
приложение
Картони, мукави -
видове, получаване,
приложение в коже-
но-галантерийното
производство
Финишни мате-
риали - видове,
приложение

18. Познава и обслужва основни
машини и съоръжения, из-
ползвани в кожено-галанте-
рийното производство

Машини за кроене -
видове, принцип на
действие, правила
за работа
Машини за предвари-
телна обработка на
скроени детайли - ви-
дове, принцип на
действие, правила за
работа
Машини за сглобява-
не на кожено-галанте-
рийни изделия - видо-
ве, основни механиз-
ми, правила за работа
Високочестотни
уредби за заварява-
не - общо устройство
и приложение
Транспортни инста-
лации - видове, при-
ложение в кожено-
галантерийното

производство
Специални машини за
монтиране на обков -
обща характеристика,
приложение в коже-
но-галантерийното
производство

19. Познава и изпълнява тех-
нологичните операции в
производството на кожено-
галантерийни изделия;
осъществява технологичен
и качествен контрол

Кроене на материали-
те - методи и систе-
ми, кроене на естест-
вени кожи и кожоза-
менители, техноло-
гични и качествени
изисквания
Подготвителни опе-
рации - класифика-
ция, технологично
изпълнение, качест-
вен контрол,
приложение
Възли (гарнитури,
дръжки, хастари,
прегради, джобове),
видове технологии на
изработка, качествен
контрол
Дребни кожено-га-
лантерийни изде-
лия - класификация,
цялостна изработка,
качествен контрол
Едри кожено-галан-
терийни изделия -
класификация, техно-
логична последова-
телност на изработка,
качествен контрол на
монтажно-шевни
операции

5. Система за оценяване и сертифициране

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение се определя с ДОИ за системата за оценяване. При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходно. Оценките от проверките се изчисляват по шестобалната система.

Входящото образователно равнище за обучаван без професионална квалификация се удостоверява чрез свидетелство за завършено основно образование или диплома за средно образование при прием след средно образование.

Входящото равнище при повишаване на квалификацията се удостоверява

със свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. По теория:

слаб 2 - обучаваният не е овладял терминологията, не умее да представи усвоените знания;

среден 3 - обучаваният е осмислил основни понятия, умее да ги дефинира и с тяхна помощ описва основни факти, процеси, явления, закони и зависимости;

добър 4 - обучаваният разбира, обяснява и сравнява факти, методи, схеми, зависимости и други;

много добър 5 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в познати ситуации;

отличен 6 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в нови ситуации; прави анализи, оценки и сравнения на процеси, явления, технологии по предварително зададени критерии.

5.1.2. За оценяване по практика

слаб 2 - обучаваният не умее да прилага усвоени знания при изпълнение на практическо задание, не спазва правилата за безопасен труд по предварително дадени указания;

среден 3 - обучаваният изпълнява отделни операции в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

добър 4 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

много добър 5 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд;

отличен 6 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в нова ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд.

5.1.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на знанията и уменията, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- минималния брой точки, при който ученикът се счита за издържал, и който гарантира, че обучаемият е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението му по-нататък и да може да изпълнява служебните си задължения, които професионалната му квалификация позволява ;

- формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система;

- критерии за оценяване на всяка задача в теста (изпитването);

- тежест на всяка задача при оформяне на окончателната оценка

- тежест на всеки тест (изпитване) при определяне на оценката по предмета (модула).

5.1.4. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно и писмено изпитване, практически задачи и др. Тези инструменти трябва да се разработят в съответствие с научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните въпроси, задачи, задания и др. трябва да са съобразени с равнището на професионални компетенции, зададено в т. 3 "Цели на обучението". Оценката е комплексна и се формира от оценките, получени от различни методи за проверка на усвоените знания и умения.

5.1.5. Оценяването на професионално-личностните качества , както и професионалните компетенции от общозадължителната професионална подготовка, единна за всички професионални направления (т. 4. "Съдържание на обучението") се

извършва текущо в процеса на обучение.

5.2. Оценяване на изхода

Изпитите за придобиване на трета степен на професионална квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията.

Държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката в съответствие с ДОО за придобиване на квалификация по професии.

5.2.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в табл. 4.

Таблица 4

№	Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3	4
1.	Знания за единния системен подход за целенасочено преработване на суровини и материали по икономически най-изгоден начин в изделия с най-добри потребителски качества	- знания за теоретичните основи на технологичните процеси за производство на обувни и кожено-галантерийни изделия - знания за технологичната последователност при изработка на обувни и кожено-галантерийни изделия - Знания за видовете материали, техните свойства и приложението им в обувната и кожено-галантерийната промишленост - знания за машините, използвани в обувната и кожено-галантерийната промишленост - знания за технологичните и качествените изисквания при изпълнение на отделните операции в обувната и кожено-галантерийната промишленост	75
2.	Здравословно и безопасно упражняване на изучаваната професия и опазване на	- знания за правилата за безопасна работа на работното място - умения за предвиждане и избягване на аварийни производствени ситуации	15

околната среда			
3.	Икономически и трудово-правни знания и умения	- знания за общите постановки на трудовото законодателство - знания за правата и задълженията на работника като участник в трудовия процес	10
		Общо	100

5.2.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в табл. 5.

Таблица 5

№	Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3	4
1.	Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и организация на работното място	- спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и организация на работното място - поддържа ред и чистота на работното място	5
2.	Подбор на материали и комплектровка на детайли в зависимост от вида на изделието	- подбира основни и спомагателни материали и скроява детайли по готови шаблони - комплектова детайли според заданието	25
3.	Изпълнение на технологичните операции	- извършва предварителна обработка на скроените детайли според заданието - изработва изделието, като спазва технологичната последователност - спазва изискванията за технологичен и качествен контрол	25
4.	Обслужване на машините и регулировки	- обслужва машините самостоятелно - извършва основни регулировки на машините,	15

	свързани с изпълнение на заданието	
5.	Качество на извършената работа	30
	- прави анализ на извършената работа - прави обосновка на пропуските, допуснати по време на работа - предлага възможности за отстраняване на пропуските	
	Общо	100

5.3. Удостоверяване на професионалното обучение и образование

Завършено професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация.

Обучавани, които не са положили държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация, получават удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно ДООИ за документите за системата на народната просвета и ДООИ за придобиване на квалификация по професия.

6. Изисквания към материалната база

Когато обучението по професията се осъществява в училище, максималният брой на учениците в паралелка (обучение по теория) е 26, а за практика учениците от паралелката се разделят на групи съгласно Наредба № 7 от 2000 г. за определяне броя на учениците и на децата в паралелките и в групите на училищата, детските градини и обслужващите звена на МОН.

6.1. Учебен кабинет

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията.

6.1.1. Основно оборудване - работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), работно място на обучаващия (работна маса и стол), учебна дъска, шкафове, гладка свободна стена за окачване на табла, платно за прожектиране, дъска за писане, други средства за обучение и дидактическа техника.

6.1.2. Учебни помагала: материали за изработване на шаблони, чертожни инструменти (пергел, триъгълник, винкел, транспортир, линеал, кроячни дъски/PVC или гума), кроячни ножове, табла с мостри на основни и спомагателни материали за съответната специалност, табла с мостри на обработки на краища на детайли, на сглобени възли, дървени и пластмасови калъпи, макети, схеми за устройство на различните машини, образци - детайли, възли, схеми на образуване на различните видове бодове, планиметри, диапозитиви, комплект учебници по всички изучавани предмети, схеми на основни конструкционни изделия, демонстрационни модели обувни и кожено-галантерийни изделия, учебни видеофилми.

6.2. Учебна работилница

В учебни работилници се провежда обучението по практика на професията. Те се оборудват с машини и съоръжения и със съответни помагала съобразно усвояваната професия и специалности. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучаеми и едно работно място за обучаващия.

6.2.1. Основно оборудване - хранилище за съхранение на материали и образци, шкафове, кройчна маса със съоръжения (дъски и ножове) за кроене, шевни машини (прави, ръкавни, бутилкови), щанц-машина, траш-машина, зиг-заг машина,

учебна дъска, шкафчета за съхранение на работното облекло, пластмасови кутии за детайли, регали за готови изделия, заточващ шмиргел.

6.2.2. Учебни помагала: мостри на детайли и готови изделия, ножици, игли, зъмби, матрици, капели, обков, табла, инструкционни карти, калъпи.

6.3. Материалната база трябва да бъде в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването, отрасловите министерства и съответните български стандарти.

Нормативните изисквания към учебната работилница са в съответствие с дейностите, които ще се извършват в нея, видовете технологични процеси, ергономичните, естетичните изисквания и методическите указания.

7. Изисквания към обучаващите

Обучението по задължителната професионална подготовка по професията се осъществява от лица, на които завършеното образование, придобитата специалност, присъдената квалификация и правоспособност отговарят на съответната нормативна уредба.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за подобряване квалификацията и актуализиране на професионалните знания и умения.

8. Процедури за преглед и актуализиране на ДОИ:

- апробиране на ДОИ в обучаващи институции, в които се извършва обучение по специалностите от професия "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия";

- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДОИ;

- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.